

Załącznik do Uchwały Nr 22 / 2018
Zarządu Powiatu Słupskiego
z dnia 8 marca 2018 r.

P R O G R A M
U S U W A N I A A Z B E S T U
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

dla Powiatu Słupskiego

a k t u a l i z a c j a

Sporządziła:
Eugenia Bereszyńska
Naczelnik wydziału Środowiska i Rolnictwa

Małgorzata Wojtan
Inspektor w wydziale Środowiska i Rolnictwa

Marzec, 2018

1. Wprowadzenie

2. Koordynacja i monitoring Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032

3. Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 przez powiat słupski

3.1. Opracowanie aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego

3.2. Weryfikacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest nagromadzonych na terenie powiatu słupskiego

3.3. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*.

3.4. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

3.5. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.

3.6. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu*.

3.7. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska)

4. Zadania służące realizacji celów programu i harmonogram działań

5. Wskaźniki realizacji *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego*

6. Podsumowanie

1. Wprowadzenie

Główne cele „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” przyjętego uchwałą Nr 122/09 Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” oraz uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”, zwanym dalej „*Programem*” to:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) zadania legislacyjne,
- 2) działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwienia włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich,
- 3) zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowiska oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych
- 4) monitorowania realizacji *Programu* przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej,
- 5) działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Program realizowany ze środków własnych właścicieli nieruchomości, środków inwestorów, środków z budżetu państwa oraz środków jednostek samorządów terytorialnych. Dostępne instrumenty finansowania demontażu, transportu i unieszkodliwiania usuniętych wyrobów zawierających azbest to:

- 1) pożyczki i dotacje ze środków krajowych funduszy ochrony środowiska, których beneficjentami są jednostki samorządu terytorialnego
- 2) środki unijne w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Regionalnych Programów Operacyjnych, których beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, gminy wiejskie, miejsko-wiejskie, miejskie, młodzi rolnicy, rolnicy, rolnicy podejmujący działalność nierolniczą,
- 3) kredyty komercyjne i preferencyjne (z dopłatami wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej do oprocentowania kredytu).

Aby zwiększyć tempo usuwania wyrobów zawierających azbest, szczególnie z terenów wiejskich, *Program* wprowadził nowy instrument umożliwiający usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z wyspecjalizowanych firm, o ile osoby usuwające wyroby azbestowe zostaną odpowiednio przeszkolone i będą dysponować środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu, a prace te będą wykonywać incydentalnie.

2. Koordynacja i monitoring *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032*

Zadania przewidziane w *Programie* realizowane są na trzech poziomach:

- 1) centralnym – Rada Ministrów, Minister Rozwoju i w strukturze Ministerstwa Rozwoju Główny Koordynator,
- 2) wojewódzkim – samorząd województwa,
- 3) lokalnym – samorząd powiatowy i samorząd gminy.

Organem odpowiedzialnym za monitoring i koordynację realizacji *Programu* jest Minister Rozwoju, który powołuje:

- 1) Głównego Koordynatora jako osobę odpowiedzialną za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw dotyczących uaktualnienia,
- 2) Radę Programową, która – działając jako organ opiniotawczo-doradczy Ministra Rozwoju – skupia przedstawicieli wszystkich istotnych dla realizacji *Programu* organów, urzędów, instytucji i organizacji.

Na poziomie lokalnym zadania realizują samorządy: powiatowy i gminny, poprzez:

Samorząd gminny:

- 1) gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informacyjnego www.bazaazbetowa.pl,
- 2) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 3) organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- 4) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*,
- 5) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- 6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.
- 7) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- 8) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
- 9) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd powiatowy:

- 1) przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 2) współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- 3) organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*,
- 4) inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- 5) współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- 6) współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
- 7) współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

3. Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 przez Powiat Słupski

3.1 Opracowanie aktualizacji Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego

Niniejsze opracowanie jest aktualizacją „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego” przyjętego uchwałą Nr 258/2009 Zarządu Powiatu Słupskiego z dnia 5 lutego 2009 r., uwzględniającym zadania samorządu powiatowego określone w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 -2032”.

3.2 Weryfikacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest nagromadzonych na terenie powiatu słupskiego

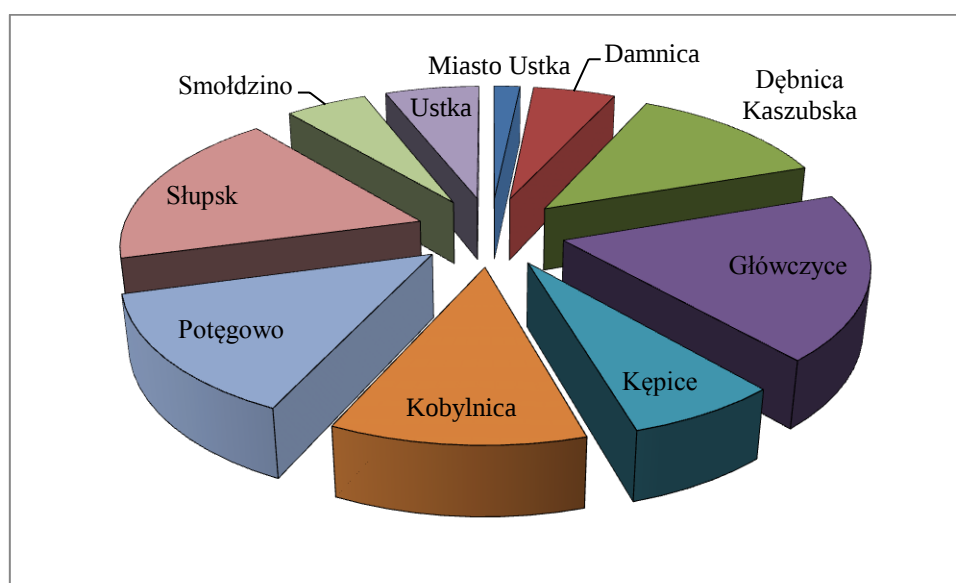
Baza azbestowa prowadzona jest przez Ministerstwo Rozwoju i stanowi jedno z narzędzi monitorowania zadań wynikających z programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032 – www.bazaazbestowa.gov.pl jest darmowym i obowiązkowym narzędziem informatycznym dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.

Informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta i burmistrza do bazy, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet, przy użyciu systemu teleinformatycznego w rozumieniu art.3 pkt 3 ustawy o informatyzacji.

Na jej podstawie ustalono masę zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest, unieszkodliwionych jak również masę pozostałych do unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na terenie powiatu słupskiego wg. poszczególnych gmin.

- Masa zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest (kg)

Gmina	Zinwentaryzowane		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Miasto Ustka	214 922	56 146	158 776
Damnica	677 356	677 355	1
Dębница Kaszubska	1 652 172	1476 097	176 075
Głównice	2 432 496	2 392 346	40 150
Kępie	887 812	644 215	243 597
Kobylnica	1 475 703	1 474 251	1 452
Potęgowo	1 790 391	1 735 347	55 044
Słupsk	2 327 293	1 843 375	483 917
Smoldzino	669 558	660 298	9 260
Ustka	773 707	632 379	141 328
Powiat	12 901 410	11 591 809	1 309 601

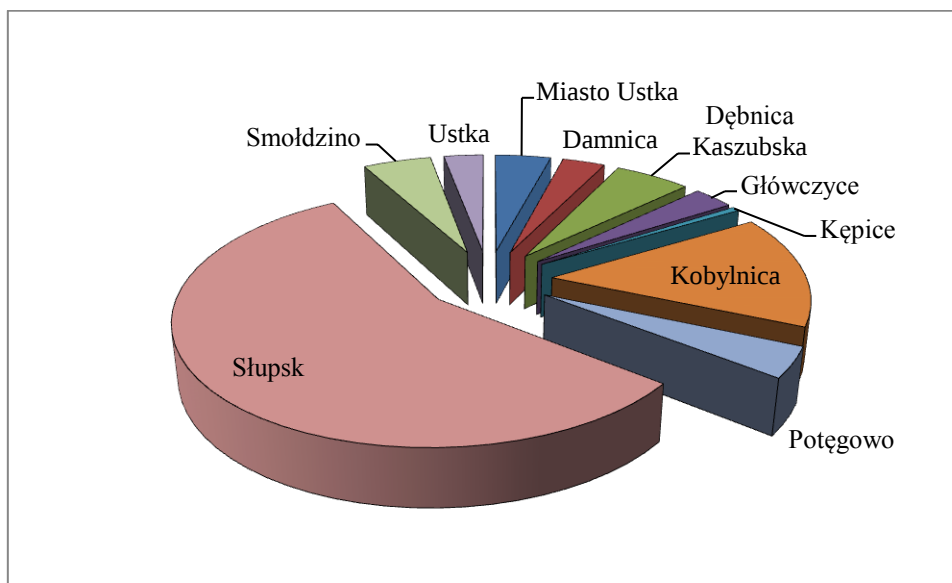

Ryc. 1. Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach powiatu słupskiego.

- Masa unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest (kg)

Gmina	Unieszkodliwione		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Miasto Ustka	54 874	32 474	22 400
Damnica	41 994	41 994	0
Dębница Kaszubska	74 288	74 277	11
Głównice	39 827	39 827	0
Kępie	7 539	0	7 539
Kobylnica	197 082	197 082	0
Potęgowo	53 061	52 424	638

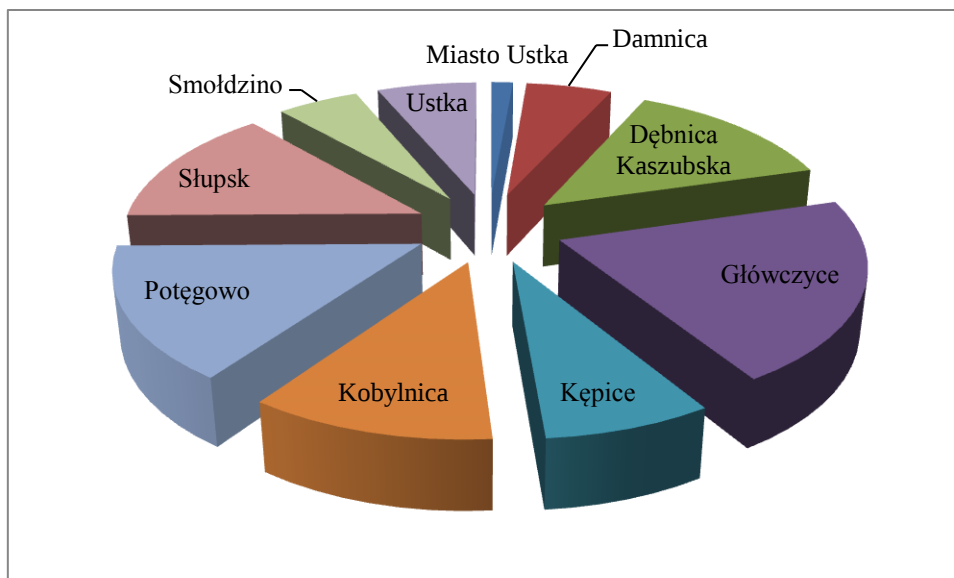
Słupsk	747 905	546 409	201 496
Smóldzino	66 921	57 661	9 260
Ustka	38 918	38 918	0
Powiat	1 322 408	1 081 065	241 343

Ryc. 2. Masa unieszkodliwionych wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach powiatu słupskiego.

- Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest (kg)

Gmina	Pozostało		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Miasto Ustka	160 048	23 672	136 376
Damnica	635 362	635 362	1
Dębica Kaszubska	1 577 884	1 401 820	176 064
Główny	2 392 669	2 352 519	40 150
Kępice	880 274	644 215	236 059
Kobylnica	1 278 621	1 277 169	1 452
Potęgowo	1 737 330	1 682 923	54 407
Słupsk	1 579 388	1 296 967	282 421
Smóldzino	602 637	602 637	0
Ustka	734 789	593 461	141 328
Powiat	11 579 002	10 510 744	1 068 257

Ryc. 3. Masa pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach powiatu słupskiego.

3.3. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*.

Powiat Słupski od 2007 r. realizuje program wymiany eternitowych pokryć dachowych. W latach 2007 i 2008 realizowano go ze środków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z udziałem Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o w Słupsku i wsparciu finansowym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. W tym okresie usunięto 171 Mg odpadów azbestowych, które zostały unieszkodliwione na składowisku odpadów azbestowych w Bierkowie.

Zarząd Powiatu Słupskiego uchwałą nr 258/2009 z dnia 5 lutego 2009 r. przyjął „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla powiatu słupskiego” na podstawie obowiązującego w dniu przyjęcia *Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*, przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r.

Przyjęty przez Zarząd Powiatu Program stanowił podstawę do podejmowania działań zmierzających do zmniejszenia ilości azbestu na obszarze powiatu i realizowania corocznie „Programu wymiany eternitowych pokryć dachowych”, którego beneficjentami były osoby fizyczne. W ramach programu finansowano prace związane z demontażem eternitowych pokryć dachowych oraz transportem i unieszkodliwianiem odpadów azbestowych, w tym zdemontowanych przez właścicieli nieruchomości we własnym zakresie. Program realizowano ze środków uzyskiwanych w formie dotacji z NFOŚiGW i WFOŚiGW w Gdańsku oraz środków własnych powiatu uzyskiwanych z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska.

- **Masa unieszkodliwionych odpadów w ramach realizacji Programu, koszt unieszkodliwienia i wysokość uzyskanych dotacji**

Rok	Masa (kg)	Koszt całkowity (zł)	Dotacja (zł) NFOŚiGW i WFOŚiGW w Gdańsku
2010	113 500	45 235	45 235
2011 i 2012	250 000	147 005	75 528
2013	111 430	47 017	47 010
2014	122 100	56 549	54 852
2015	140 800	59 000	50 150
2016	294 800	113 579	80 730
2017	288 800	108 885	75 617

Zadaniem przewidzianym do kontynuacji jest realizacja „Programu wymiany eternitowych pokryć dachowych w powiecie słupskim”. Program ten cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców powiatu.

Zakres realizacji Programu uzależniony będzie od środków finansowych, zarówno środków budżetu powiatu jak i uzyskania wsparcia finansowego z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Gdańsku.

3.4. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest

Powiat inspirowanie obywateli do wypełniania obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest poprzez realizację *Programu wymiany eternitowych pokryć dachowych*. Do programu kwalifikowane są bowiem wyłącznie nieruchomości spełniające m.in. wymóg posiadania dokumentu pn. „Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (wg wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki z 5 sierpnia 2010r.) potwierdzonym przez pracownika gminy oraz zgłoszenia zamierzenia rozpoczęcia robót budowlanych polegających na wymianie pokrycia dachowego, w trybie ustawy Prawo budowlane. O potrzebie dołączenia tych dokumentów mieszkańcy informowani są corocznie z chwilą ogłoszenia naboru wniosków do *Programu*. Informacje o przystąpieniu do realizacji programu publikowane są na stronie internetowej starostwa powiatowego www.powiat.slupsk.pl, przesyłane do urzędów gminnych z prośbą o poinformowanie mieszkańców gminy w sposób zwyczajowo przyjęty oraz z wykorzystaniem mediów lokalnych (prasa, telewizja).

Poza tym, na stronie internetowej starostwa powiatowego w Słupsku www.powiat.slupsk.pl w zakładce „Dla Mieszkańców” zamieszczono informacje o szkodliwości wyrobów azbestowych, obowiązkach właścicieli nieruchomości, na których one występują oraz o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego na ich usunięcie.

3.5. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.

Corocznie media lokalne są informowane o przystąpieniu do realizacji Programu wymiany eternitowych pokryć dachowych w powiecie słupskim, co powoduje wzrost ich zainteresowania problemem usuwania azbestu. Redaktorzy zwracają się do Starosty o udzielenie im pełnej informacji w tym zakresie jak również o możliwość przeprowadzenia wywiadu. Udzielane odpowiedzi zawsze obejmują również informacje o zagrożeniach jakie powoduje azbest w sytuacji niewłaściwego postępowania z nim.

Informowanie mieszkańców o szkodliwości azbestu, o zasadach postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i o konieczności ich usunięcia do 2032 r. nie wpływa jednak na podejmowanie inicjatyw społecznych w tym zakresie.

3.6. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu*.

Mimo, iż dla osiągnięcia celów *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu* niezbędne jest współdziałanie administracji z partnerami społecznymi między innymi:

- 1) organizacjami pozarządowymi np. stowarzyszeniami, fundacjami zrzeszającymi i reprezentującymi osoby fizyczne i prawne, deklarującymi oczyszczanie z azbestu konkretnego obszaru i przedstawiającymi stosowny program działania,
- 2) stowarzyszeniami i związkami gmin podejmującymi współdziałanie dla oczyszczania tych gmin z azbestu przy zapewnieniu efektywnej współpracy z mieszkańcami,
- 3) stowarzyszeniami przedsiębiorców reprezentujących firmy wykonujące prace w kontakcie z azbestem, zapewniającymi wysoką jakość świadczonych usług.

Powiat Słupski dotychczas nie współpracował z organizacjami społecznymi w tym zakresie. Żadna z organizacji nie zwróciła się z prośbą o nawiązanie współpracy i nie przedłożyła programu działania, deklarując oczyszczenie z azbestu konkretnego obszaru.

Niniejszy *Program* przewiduje współpracę z organizacjami społecznymi, które będą chętne do podjęcia działań w tym zakresie i przedstawiać stosowny program działania.

3.7. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Powiat realizując zadania w zakresie ochrony środowiska współpracuje z organami kontrolnymi w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Jest to współpraca polegająca głównie na podejmowaniu interwencji w przypadkach niewłaściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Współpraca ma charakter ciągły.

4. Zadania służące realizacji celów programu i harmonogram działań

Aktualizowany „*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego*” przyjmuje, że usunięcie wyrobów azbestowych zostanie zakończone do 2032 r. tj. w terminie określonym w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032*, przyjętym uchwałą Nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010r.

W Programie określa się zadania jakie ma do zrealizowania Powiat Słupski i harmonogram ich realizacji.

Lp.	Zadania	Termin realizacji
1.	Aktualizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego”	co pięć lat
2.	Weryfikacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest nagromadzonych na terenie powiatu słupskiego	prace ciągłe
3.	Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w <i>Programie</i>	corocznie
4.	Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	prace ciągłe
5.	Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest.	prace ciągłe
6.	Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację <i>Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu</i> .	prace ciągłe
7.	Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska	prace ciągłe

5. Wskaźniki realizacji *Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Słupskiego*

Działania Powiatu w zakresie zadań określonych w Programie nie wymagają ustalenia mierzalnych wskaźników oceny ich realizacji. Są to bowiem działania, które wspierają właścicieli nieruchomości, na których występują wyroby zawierające azbest, w bezpiecznym ich usuwaniu.

Podejmowane przez Powiat działania, a szczególnie organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych przynoszą m.in.:

- 1) korzyści społeczne, w tym:
 - oczyszczenie terenu powiatu z wyrobów zawierających azbest,
 - przedłużenie okresu użytkowania obiektów budowlanych oraz uzyskanie lepszych parametrów eksploatacyjnych,
 - poprawę wyglądu zewnętrznego obiektów budowlanych,
 - wzrost atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich,
 - wzrost atrakcyjności terenów oczyszczonych z azbestu dla inwestorów krajowych i zagranicznych.

- 2) korzyści ekologiczne

Podstawową korzyścią ekologiczną będzie stopniowe ograniczanie, a następnie całkowita eliminacja narażenia środowiska na azbest. Narażenie takie powstaje na

skutek emisji do powietrza włókien azbestu z uszkodzonych wyrobów zawierających azbest oraz ich odpadów, a także na skutek niewłaściwie prowadzonych procesów eksploatacji i usuwania tych wyrobów.

3) korzyści ekonomiczne, w tym:

- przyrost wartości nieruchomości,
- przyrost wartości gruntów
- poprawę stanu technicznego obiektów budowlanych,
- zmniejszenie kosztów leczenia chorób azbestozależnych.

6. Posumowanie

Realizacja Programu i uzyskanie efektów jakimi są korzyści społeczne, ekologiczne i ekonomiczne zależy od dyscypliny realizacji zadań, zaangażowania organów rządowych i samorządowych, ale również od zastosowania właściwych bodźców motywacyjnych stymulujących wzrost aktywności społecznej w działaniach związanych z bezpieczeństwem usuwania azbestu i wyrobów azbestowych.